

Mavzu: Bo'lim yuzasidan mustahkamlash

Aa Tuya – sahro kemasi.

sahro

LUG'AT

1-mashq. Topishmoqning javobini toping. Ajratib ko'rsatilgan so'zning ko'chma ma'nolarini yozing.

Uzun **oyoq**, kalta **dum**,
Belida bor mo'jaz xum.
Bo'yni so'roq shaklidir,
Qo'shtuyoqlar naslidir.

Tuyalar quruq cho'l va dashtlarda yashashga moslashgan. Odamlar tuyalarni bundan uch ming yil muqaddam xonakilashtirishgan. Tuyalarga alohida hurmat bilan qarashgan va ularni **sahro kemalari** deb ulug'lashgan. Tuyalar cho'l va dashtlarda dag'al o't va xashaklar, yantoq, saksoy bilan oziqlanadi. Tuyalar 40–50 kilometr uzoqlikdan turib ham suv manbalarini adashmasdan topa oladilar.

Tuya o'z tana vaznining 40 foizigacha suv yo'qotishiga ham chiday oladi (boshqa ko'pchilik sutemizuvchilar 20 foiz suv yo'qotsa halok bo'ladi). Suv topganda esa bir necha daqiqada 100 litrdan ortiq suv ichib, yo'qotilgan suyuqlikni darhol tiklay oladi. Ko'pchilik tuyaning o'rkachida suv saqlanadi deb o'ylaydi. Aslida esa o'rkach yog' zaxirasi bo'lib, tuyaga uzoq vaqt oziq-ovqatsiz va suvsiz yashash imkonini beradi. Yog' parchalanganda esa uning organizmida suv hosil bo'ladi.

2-mashq. Matnni ko'chiring. Iboralarni izohlang.

Ko'ksaroy oromgohi va unga tutash tog'-adirlar o'simliklar dunyosiga g'oyatda boy bo'lib, bu yerdagi giyohlardan yuzga yaqin shifobaxsh dori-darmonlar tayyorlanadi. Bunday orombaxsh, mo'jizakor maskanlarda sayr qilish inson tanasini qushday yengil qiladi, ruhini ko'taradi, salomatligini mustahkamlaydi.

3-mashq. Rebusda yashiringan iboralarni toping. Ma'nosini izohlang. Iboralar ishtirokida gaplar tuzing.

idan

ch = d

ga

s

oq

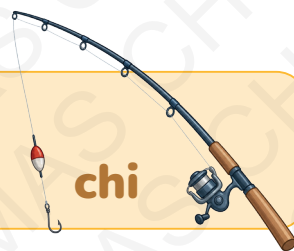
1

dan

chi

2

i

4

r = ld

“**HA-YO‘Q**” intellektual o‘yini.

1. **Chiroyli** va **go‘zal** so‘zlari sinonim so‘zlar hisoblanadi.
2. Sinonim so‘zlarning yozilishi bir xil, lekin ma‘nosi har xil bo‘ladi.
3. **Yaxshi** va **yomon** so‘zlari o‘zaro antonim hisoblanadi.
4. Yozilishi va aytilishi bir xil, lekin ma‘nolari har xil bo‘lgan so‘zlar omonim deyiladi.
5. **Oyoq** so‘zi faqat inson oyog‘ini bildiradi, uning ko‘chma ma‘nolari yo‘q.
6. **Oltin yurak** birikmasida **oltin** so‘zi o‘z ma‘nosida ishlatilgan.
7. **Daftar, ruchka, pichoq, kitob** so‘zlari – uyadosh so‘zlar.
8. Iboralardagi so‘zlarning o‘rnini almashtirish yoki birortasini olib tashlash mumkin emas, ular tayyor holda ishlatiladi.
9. **Tepa sochi tikka bo‘ldi** iborasi **sochi chiroyli taraldi** degan ma‘noni bildiradi.

4-mashq. Rasm asosida matn tuzing. Matnda **mevalar, parrandalar va o‘yinchoqlarga** oid uyadosh so‘zlardan foydalaning.

